

jak również zawartość manganu w trawie osiągającą 860 mg/kg s. m., przy równoczesnym bardzo częstym występowaniu u krów nymfomanii, okazało się, że prawdopodobnie istnieje związek między jej występowaniem, a zwiększoną zawartością tego pierwiastka w paszy.

Leczenie nymfomanii polega na wyłuskiwaniu cyst z jajników i wstrzykiwaniu preparatów luteinizujących. Grashuis (14) pierwszy wysunął przypuszczenie, że nadmiar manganu w paszy może spowodować nymfomanię. Hipoteza jego opiera się na następujących rozważaniach: 1° nymfomania występuje często w określonych gospodarstwach. pH gleby w tych gospodarstwach jest z reguły bardzo niskie. 2° zawartość Mn w trawie w tych gospodarstwach jest bardzo wysoka 3°. Już Orent i in. (31) przypuszczali, że mangan bierze udział w wydzielaniu hormonów gonadotropowych przez przysadkę mózgową. (4) Nadmiar manganu może spowodować degenerację wątroby. Ponieważ wątroba bierze udział w rozkładzie hormonów rujotwórczych, nie jest rzeczą wykluczoną, że na skutek uszkodzenia wątroby krąży w organizmie wyższa niż zazwyczaj ilość substancji estrogennych. Badanie sierści pewnej ilości krów z nymfomanią na wspomnianych wyżej gospodarstwach wykazało wysoką zawartość manganu we włosach (średnio 30 mg/kg s. m.). Badania te są w toku przy czym wspomniany wyżej autor prowadzi obecnie próby nad doświadczalnym wywołaniem nymfomanii, przez podawanie zwiększonych dawek manganu.

Z przytoczonych powyżej prac wynika, że zagadnienie zakłócenia metabolizmu wiąże się ściśle z praktycznymi problemami hodowli bydła. W Polsce prace nad zagadnieniem me-

tabolizmu manganu prowadzi Instytut Zootechniki w Krakowie.

Pracownia Biochemiczna Instytutu Zootechniki Kraków Al. Mickiewicza 21 zwraca się do czytelników z prośbą o nadsyłanie obserwacji z podaniem objawów nasuwających podejrzenie niedoborów mikroelementów.

Piśmiennictwo

- 1) Adams L.: Biochem. J. 54, 328 (1953).
- 2) Archibald O., Lindquist R.: Dairy Sci., 26, 325 (1943).
- 3) Bammann E., Schimke O.: Biochem. Zeitschr. 308, 130 (1941).
- 4) Bammann E., Salzer W.: Berich. Deutsch. Chem. Gesell. 70, 1263 (1937).
- 5) Baily Z.: Biochem. J. 36, 121 (1942).
- 6) Bertrand: Copm. Rend. Acad. Sci. Paris 154, 94 (1915) wg poz. 40.
- 7) Bentley O., Quicke G., Kastelic J., Phillips P.: Dairy Sci., 34, 363 (1951).
- 8) Bentley O., Phillips P.: Dairy Sci., 34, 396 (1951).
- 9) Bostrico et al.: Att. Soc. Ital. Sci. Vet. 8, 282 (1954) wg poz. 14.
- 10) Broek A., Wolf: Acta Brevia Neerland Physiol. Pharmac. Microbiol. 5, 80 (1935) wg poz. 44.
- 11) Carlström, Hjärre: Skand. Vet. 28, 571 (1938) wg poz. 14.
- 12) Edlbacher S., Zeller A.: Z. Physiol. Chem. 242, 253 (1936).
- 13) Fain F., Dennis R., Harbaugh K.: Ame. J. Vet. Res. 13, 348 (1952).
- 14) Grashuis J.: Landbouwk. Tijdschr. 69, 642 (1957).
- 15) Grashuis J., Lehr K., Beuvery L., Beuvery-Asman A.: Mededeling „De Schothorst“ 40 (1953) wg poz. 42.
- 16) Hartman R., Matrone G., Wise G.: J. Nutrit. 57, 429 (1955).
- 17) Hignett S. L.: Proc. 3-rd. Int. Congr. Animal. Reprod. Cambridge, June 1956.
- 18) Hawkins G., Wise G., Matrone G., Waugh R.: J. Dairy Sci. 38, 536 (1955).
- 19) Hasler K.: Schweiz. Land. Monatsh. 29, 300 (1951).
- 20) Klein G., Ziery W.: Klin. Wochenschr. I, 205, 206 (1935).
- 21) Kemmerer A. T., Elvehjem C., Hart E.: J. Biol. Chem. 92, 623 (1931).
- 22) Kemmerer A. T., Todd W. R.: J. Biol. Chem. 94, 317 (1931).
- 23) Lajtha A., Mela P., Waelsch H.: J. Biol. Chem. 205, 553 (1953).
- 24) Lang, Siebert, Lucius, Lang: B. Z. 321, 538 (1950/51) wg poz. 14.
- 25) Lindberg H., Ernster Z.: Nature 173, 1038 (1954).
- 26) Maschmann E.: Naturwiss. 26, 791 (1938) — 28, 765 (1940).
- 27) Moog J.: Cellular Comp. Physiol. 22, 95 (1943) wg poz. 40.
- 28) Munro J. B.: Vet. Rec. 69, 125 (1957).
- 29) Novotny, Mieczynska A.: Kosmos 3, 389 (1954).
- 30) Ochoa K.: J. Biol. Chem. 159, 243 (1945).
- 31) Orent J., Mc Collum T.: J. Biol. Chem. 92, 651 (1931).
- 32) Reid J. T., Pfau K. O., Salsbury R., Bender C., Ward G. M.: J. Nutrit. 34, 661 (1947).
- 33) Reid J. T., Ward G. M.: J. Nutrit. 35, 591 (1948).
- 34) Sato M., Murata K.: J. Dairy Sci. 15, 461 (1932).
- 35) Seekles L., Tijdschr. Diergeneesk. — 71, 304 (1946).
- 36) Shiva H.: wg poz. 29.
- 37) Svanberg K.: Landv. Forschung, 5, 38 (1954) Sonderheft.
- 38) Scharer K.: „Biochemie der Spurenelemente“ — Paul Parey, Berlin, 1955.
- 39) Theorell, Svedin: wg poz. 38.
- 40) Tyler L.: Nutrit. Abst. Rev. 9, 515, (1939/40).
- 41) Tutt J.: Vet. J. 90, 355 (1934).
- 42) Van Koetsveld E. E.: Tijdschr. Diergeneesk. 83, 229, 1958.

PATOLOGIA I TERAPIA

MAREK ŻAKIEWICZ

Zwichnięcie ścięgna powierzchownego zginacza palców stopy u owczarków szkockich Collie

Z Kliniki Chirurgicznej Wydz. Wet. SGGW w Warszawie
Kierownik: prof. dr JÓZEF KULCZYCKI

Schorzenie cechuje się przerwaniem połączenia, jakie istnieje pomiędzy ścięgnem mięśnia powierzchownego zginacza palców stopy (*m. flexor digitalis pedis supf.*), a guzem piętowym (*tuber calcanei*). Na około 10.000 przebadanych psów różnych ras stwierdzono w tutejszej Klinice jedynie sześć przypadków tego schorzenia. We wszystkich sześciu przypadkach były to psy rasy Collie.

Istnieje niewątpliwie skłonność rasowa psów rasy Collie do zapadania na to schorzenie. Nie wykluczone, że związane to jest z pewnymi cechami anatomicznymi, a zwłaszcza z wydłużeniem i szczupłością kończyn. Przypuszczenie to potwierdzałby fakt opisanie przez Vaughan'a i Faull'a w 1955 r. podobnego schorzenia u charta. Jak wiadomo charty, podobnie jak i owczarki szkockie, charakteryzują się smukłą

budową kończyn. Zapadalność na omawiane schorzenie dotyczy psów obojga płci, młodych, których wiek nie przekracza półtora roku. Wśród sześciu podanych niżej przypadków, pięć dotyczy psów w wieku 7-miu miesięcy do 1-go roku. Można by przypuszczać, że u młodych owczarków szkockich układ ścięgowy nie nadaża za rozwojem ogólnym zwierzęcia. Wytrzymałość tego układu jest wystarczająca w wieku szczenięcym, za słaba jest jednak w wieku młodzieńczym, kiedy pies rozpie-rany energią, wykonuje ruchy, których nie wy-trzymuje nierozwinięty jeszcze w zupełności układ ścięgowy. Do takich wniosków można dojść na podstawie uzyskanych wywiadów, z których wynika, że schorzenie jest przeważnie następstwem biegania, skoków lub innych czyn-ności związanych z nadmiernym wysiłkiem kończyn tylnych.

Pierwszym objawem schorzenia jest nagła kulawizna zwierzęcia, nie ustępująca mimo za-pewnienia spokoju i wykonywania okładów. Klinicznie stwierdza się asymetrię obwodu guzów piętowych, polegającą na tym, że jeden z nich jest zgrubiały z wyraźnym uwypukle-niem po jednej stronie. Przy dotyku wyczuwa się ruchomość ścięgna zginacza powierzchowne-go, które uporczywie obsuwa się na jedną stronę guza piętowego. Czasem można spowodować przesunięcie ścięgna na przeciwną stronę guza, jednak przy pierwszym kroku zwierzęcia wra-ca ono do poprzedniego położenia. Przeważnie zdarza się przesunięcie ścięgna na boczną (zew-nętrzną) stronę guza, możliwe jest jednak tak-że przesunięcie się ścięgna na stronę przyśrod-kową. Bolesność miejsca chorego jest bardzo nieznaczna, zwłaszcza po kilku dniach od za-chorowania.

Wypróbowanym sposobem leczenia jest za-łożenie opatrunku gipsowego, usztywniającego staw stępowy. *Vaughan i Faul* osiągnęli w po-dobnym przypadku unieruchomienie i przy-rośnięcia ścięgna za pomocą szwu z drutu, któ-rym umocowali ścięgno na guzie.

Technika zakładania gipsu polega przede wszystkim na takim ustawieniu kończyny, aby ścięgno nie wracało samoczynnie do niepraw-dłowego położenia. Najłatwiej to osiągnąć zgi-nając nieznacznie kończynę w stawie stępo-wym i kontrolując palcem położenie ścięgna. W czasie zakładania opaski gipsowej należy przez cały czas uciskać palcem na ścięgno na wysokości guza piętowego, nie pozwalając mu na powrót do poprzedniej pozycji. Opatrunek gipsowy powinien w zasadzie objąć całą dolną część kończyny sięgając w górę do stawu ko-lanowego, a nawet go obejmować. Pozostawie-nie gipsu na przeciąg trzech tygodni wystarcza do powstania zrostu pomiędzy ścięgnem a gu-zem piętowym. Po usunięciu gipsu pies może nieznacznie utykać, pozostaje także niewielkie zgrubienie ścięgna w miejscu jego przyczepu do guza. Po dwóch — trzech tygodniach od mo-

mentu zdjęcia gipsu powraca zdolność praw-dłowego poruszania kończyną. Niewielkie zgru-bienie na guzie piętowym może pozostać na stałe.

Niezałożenie opatrunku gipsowego sprawia, że kulawizna utrzymuje się bardzo długo. Jako widoczny ślad przebytego schorzenia pozostaje wówczas wyraźne pogrubienie całego guza pię-towego.

Fot. 1. Wygląd guza piętowego po nieleczonym zwichnięciu ścięgna zginacza powierzchownego

Opis przypadków

1. Collie, ♀, 1 rok, własność ob. G. doprowadzona do Kliniki dnia 16.8.1955 r. (Nr Klin. 9185).

Wywiad: w czasie biegania po łące nagle zakulała. Wynik badania: badanie rentgenowskie negatywne. Kulawizna kończyny lewej tylnej, ścięgno zgin. pow. przesunięte na boczną stronę guza piętowego. Bolesność minimalna.

Postępowanie: założono opatrunek gipsowy 9.9.1955 — po zdjęciu gipsu stwierdzono nieznaczne zgrubie-nie ścięgna w okolicy guza piętowego. Kulawizna utrzymuje się.

4.10.1955 — badanie rentgenowskie nie wykazało zmian w miejscu schorzenia. Pies nie kuleje. Nie-znaczne zgrubienie ścięgna w miejscu przyczepu do guza.

2. Collie, ♂, 8 mies, własność ob. S. doprowadzony do Kliniki dnia 17.12.1956 r. (Nr Klin. 11513). Wywiadu brak.

Badanie: stwierdzono obsunięcie się ścięgna zgin-a-cza pow. na przyśrodkową stronę guza piętowego. Okolice guza obrzmiała. Kulawizna znaczna, kończy-ny prawej tylnej. Postępowanie: zalecono spó-kój i wcieranie maści jodo-kamforowej.

31.12.1956 — kulawizna nieco mniejsza, znaczne zgrubienie guza piętowego.

10.1.1957 — kulawizna zmniejszona, obrzęk okolicy guza piętowego znaczny.

3.3.1957 — kulawizny brak, niebolesne zgubienie okolicy prawego guza piętowego. (fot.)

3. Collie, ♂, 8 mies. własność ob. J. doprowadzony do Kliniki dnia 1.2.1958 r. (Nr Klin. 13871).

Wywiad: pies powrócił ze spaceru kulejąc. Badanie: kulawizna lewej tylnej znacznego stopnia. Przesunięcie ścięgna zginacza pow. na boczną stronę guza piętowego. Nieznaczna bolesność okolicy guza.

Postępowanie: założono opatrunek gipsowy. 18.2.1958 — zdjęcie gipsu. Brak kulawizny. Bardzo nieznaczne zgrubienie okolicy lewego guza piętowego.

4. Collie, ♀, 10 mies. własność ob. K. doprowadzony do Kliniki 21.3.1958 (Nr Klin. 14070).

Wywiad: przed trzema dniami pies zakulał nagle, bawiąc się z dziećmi.

Badanie: nieznaczna kulawizna prawej tylnej, obsunięcie się ścięgna zginacza pow. na boczną stronę guza piętowego. Brak bolesności.

Postępowanie: założono opatrunek gipsowy.

15.4.1958 — usunięto gips. Kulawizna bardzo nieznaczna.

27.4.1958 — kulawizny brak, nieznaczne zgrubienie bocznej strony guza piętowego.

5. Collie, ♂, 7 mies. własność ob. N. doprowadzony do Kliniki 31.3.1958 (Nr Klin. 14107). Wywiadu brak.

Badanie: nieznaczne utykanie na kończynę prawą tylną, przesunięcie ścięgna zginacza powierzchownego na boczną stronę guza piętowego. Ścięgno łatwo przesuwalne na obydwie strony guza. Bolesność bardzo mała.

Postępowanie: założono opatrunek gipsowy.

20.4.1958 — usunięto gips. Kulawizny brak. Zgrubienia nieznaczne.

6. Collie, ♀, 1,5 roku. własność ob. M. doprowadzona do Kliniki 25.4.1958 (Nr Klin. 14205).

Wywiad: aportując nagle wczoraj zakulał.

Badanie: nieznaczna kulawizna, obsunięcie się ścięgna zginacza powierzchownego na boczną stronę guza piętowego.

Postępowanie: opatrunek gipsowy na całą kończynę.

14.5.1958 — zdjęto opatrunek gipsowy. Kulawizna bardzo nieznaczna.

30.5.1958 — kulawizny brak, nieznaczne zgrubienie po tylnobocznej stronie guza piętowego prawego.

Z powyższego przeglądu przypadków wynika, że zwichnięcie ścięgna powierzchownego zginacza palców stopy spotyka się wśród psów na terenie Warszawy, wyłącznie u owczarków szkockich Collie. Opatrunek gipsowy jest postępowaniem z wyboru. Jest to zabieg prosty i dający zupełnie pomyślne efekty.

Piśmiennictwo

Vaughan L. C., Faull W. B.: „Correction of a Luxated Superficial Digital Tendon in a Greyhound” — The Vet. Record No. 18, 1955.

M. ЖАКЕВИЧ

ВЫВИХ СУХОЖИЛИЯ ПОВЕРХНОСТНОГО СГИБАТЕЛЯ ПАЛЬЦЕВ У СОБАК ШОТЛАНДСКИХ ОВЧАРОВ „COLLIE“

Содержание

Автор описывает 6 случаев вывиха сухожилия поверхностного сгибателя пальцев ступни у собак породы „Collie”. Среди 10 000 исследованных собак других пород заболевания этого автор не встречал.

Лечение при помощи гипсовой повязки оставленной на 3 недели дало благоприятные результаты.

M. ŻAKIEWICZ

DISLOCATION OF SUPERFICIAL FLEXOR DIGITORUM PEDIS IN COLLIES

Summary

A description of 6 cases of dislocation of the superficial flexor digitorum pedis in Scotch sheep-dogs Collies. Among the 10.000 examined dogs this disease was found in no representative of any other breeds of dogs. Plaster of paris applied for 3 weeks proved to be efficient treatment.

STANISŁAW WĘDRYCHOWICZ

Poznań

Dysfunkcja jajników u bydła

Część I

Dysfunkcja jajników jest to nieznana, w której stwierdza się zaburzenie cyklu jajnikowego z następującą jałowością, trwającą krócej lub dłużej, często nieuleczalną. Ten stan chorobowy jest wypadkową konstytucji całego organizmu, a w szczególności konstytucji gruczołów o wewnętrznym wydzielaniu i niektórych czynników środowiska, działających na organizm. Definicja ta pokrywa się niekiedy z definicją tak zwanej jałowości bezobjawowej. Zdaniem Roberts'a i innych badaczy dysfunkcja jajników nie jest schorzeniem pierwotnym, lecz wtórnym.

Dysfunkcja jajników może być następstwem niektórych schorzeń swoistych. Np. ropomacię (pyometra) na tle rzęsistka powoduje prze-

dłużenie okresu trwania ciała żółtego. Według obserwacji własnych, jednym z następstw poprzyćycowych jest dysfunkcja jajników. Ostatnie badania wykazały, że przyczyny tego schorzenia należy szukać między innymi także w błędach środowiska, takich jak błędy żywienia i niedostateczna ilość światła. Bez zbadania warunków środowiska nie można ustalać przyczyny dysfunkcji jajników jedynie w oparciu o objawy kliniczne i wynik badania narządów rodnych.

W celu ustalenia właściwego rozpoznania i podjęcia skutecznego leczenia należy dokładnie znać fizjologię jajnika. Zasadochłonne (bazofilne) komórki delta przedniego płata przysadki mózgowej produkują dwie frakcje hormonów gonodotropowych: hormon dojrzewania pęcherzyka HDP, skrót angielski